„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 80. У Новом Саду у петак 25. маја (6. јуна) 1884. ГОДИНА XIX.

УЗМИЦАЊЕ „ВОЂЕ“ НОВОСАДСКОГ ЗБОРА.

Одмах после **српског збора у Будимпешти** донео је пештански лист **„Еђетиртиш“** извештај о томе збору, јавивши између осталог, **да је и г. др. Илија Вучетић био за пасивитет.**

Услед тога је г. др. Илија Вучетић одмах тог дана, 27. марта о. г. по н. к. управио на уредништво „Еђетиртиша“ ову изјаву:

„У данашњем броју „Еђетиртиша“ јављено је, да сам ја на земаљском збору српских бирача заузео на супрот јавноме мнењу српском резервисан положај и да држање моје не беше ништа друго, него прикривена апстиненција, фактични пасивитет. Ова вест не одговара истини, јер ја не само да на збору нисам заузео резервисан положај и да нисам говорио за пасивитет или апстиненцију, него сам баш напротив **делотворно учествовао у стварању донесених одлука и усвојивши у опште** од изасланог одбора поднесени **нацрт програма, поднео сам** у поверљивој конференцији ради тачнијег разјашњења у њему садржаних начела **више исправака,** који су већим делом једногласно усвојени и који сачињавају **битни саставни део установљених одлука.** Из овога се дакле види, да ја на том збору нисам био нека изнимка, јер одлуке на том збору донесене, **садрже у себи моје политичко уверење.**

Др. Илија Вучетић.“

Г. Илија Вучетић важи за човека озбиљна, који и у много мањим стварима него што је политичко уверење, своје речи добро размисли пре, но што ће их изговорити, који неће данас оно порећи, што је јуче као своје уверење означио.

Кад при свему томе видимо, да г. Вучетић на овогодишњем збору новосадском ипак **пориче** све оно, што је ни пуна два месеца пре тога јавно пред целим светом очитовао као **своје политичко уверење,** онда је вредно да разгледамо те важне узроке, који су то политичко уверење г. Вучетића тој, за савесна и озбиљна човека свакако мучној и тешкој процедури подвргли. Овај ће нам посао тим лакши бити, што нам при томе сам г. др. Илија Вучетић иде на руку. У беседи својој, што ју је на том новосадском збору изговорио, навео је он сам све те важне узроке, а нама је дужност да их sine ira et studio оценимо, па свет — нека суди.

Но пре него што на те узроке пређемо, морамо још нешто констатовати. У изјави својој, упућеној „Еђетиртишу“, назива г. Вучетић своје на будимпештанској конференцији поднесене исправке:

„**битним саставним делом установљених одлука**“ — садањег кикиндског програма —

а на збору пред Новосађанима вели о њима ово:

„и ја сам при грађењу тих одлука суделовао, шта више, нешто је од истих по моме предлогу и усвојено.“

Исте оне своје исправке дакле, које г. Вучетић приказује у „Еђетиртишу“ као „битни и саставни део одлука“ исте те исправке приказује у Новом Саду тек као „нешто.“

Па сад да пређемо и на споменуте узроке.

Прву тачку кикиндског програма, која наглашује „патријотски дух“ Срба одбацује сада г. Вучетић због тога, што вели, да се из тумачења, што га том програму дају они, који су у првом реду позвани, да тај програм тумаче, уверио о томе, да ти људи том тачком

„заиста бацају сенку нелојалности на сав досадањи рад народне странке.“

Ову своју тврдњу требао је г. Вучетић и да докаже, ал он је није доказао ни једном речицом, а није ју ни могао доказати, јер просто није истинита.

У најмеродавнијој нашој изјави о бечкеречком програму и раду на основу тог програма, у Прогласу српске народне странке стоји о том ово:

„Не мислимо рећи, да би оно, што се у бечкеречком програму за нас и за друге захтевало, да би то било по себи, са гледишта идеалистичног, које је увек најсавршеније, неправедно. Не, баш на против, кад би у свету само правда владала, кад би околности, у којима народи живе, односаји, који их међусобно спајају, били само по захтевима правде удешени — кад то не би било и других чињеница, које не питају толико за правду, колико за моћ, — онда се том програму заиста неби могло ништа замерити, али онда би тај програм до сада већ давно и остварен био.“

Даље стоји ту:

„Досадања борба наша превазилазила је снагу нашу. Зато јој и морадосмо тако велике жртве принети. Поклонимо се тим жртвама и сачувајмо спомен њихов као светињу у грудима нашим.“

Тим начином и у том духу изражавали смо се ми увек о „досадањем раду народне странке.“.

Па зашто нас онда беди г. Илија Вучетић том обедом? И на то нам одговара његова беседа. Зато, вели он у својој беседи,

„што они, т. ј. ми најжешће нападамо оне, који се старог становишта држе.“

И ово је требао г. Илија Вучетић да докаже, па ни то није ни једном речицом доказао, а није ни могао доказати, јер ни та његова тврдња не стоји.

Целом свету је познато, да се гг. И. Вучетић, М. Димитријевић и њихове присталице **не држе више старог становишта,** јер су бечкеречки програм напустили у оном тренутку, кад су усвојили пасивитет, па неку фелу апстиненције, па после тога кад су се изјавили за ревизију, преинаку бечкеречког програма, кад су напустили **државноправну опозицију,** кад су дакле и у начелном и у тактичном погледу стали на таково становиште, које у најоштријој противности стоји са старим становиштем, са словом, духом и правцем бечкеречког програма.

Кад ми дакле **њих** нападамо, онда не нападамо **оне,** који се држе **старог становишта,** него онда нападамо људе, који само говоре свету да се држе старог становишта, али су у ствари то старо становиште напустили, а не изјављују какво ново становиште заузимају. А таково држање мора нападати сваки савестан политичар, особито кад га противници изазову оваквим грдње пуним чланцима, каковима је у „Срп. Колу“ та борба започета и настављена.

На послетку г. Вучетић и његови пријатељи имали би најмање да замере „изразу лојалности“ у првој тачци кикиндског програма, јер они су у свом „Прогласу“ од год. 1878. много јача израза дали тој лојалности рекавши тамо:

„Српски народ у Угарској као што није никад био непријатељ заједничкој отаџбини, тако ће свагда знати потребе свога народног опстанка у склад довести са лојалношћу према заједничкој отаџбини. Ма да се какве прилике покажу, српски народ у Угарској зна своје дужности према овој отаџбини и неће их никад прекршити.“

Дакле „ма да се какве прилике укажу“ рекао је г. Вучетић и његови једномишљеници, они ће бити и остати лојални. И ово је речено год. 1878, када је први родољуб наш, др. Св. Милетић чамио у тавници, када се дакле заиста побојавати могло, да ће та изјава лојалности на њега и цео наш дотадањи рад „бацити сенку нелојалности“. Па ипак ту господу нико није том злом намером сумњичио, нећемо их никада тиме ни сумњичити — али је ли онда братски и српски сумњичити нас тиме данас, када отуд никоме ни најмања опасност претити не може, када баш на против општи интерес народни ту изјаву захтева?...

Оволико о првом узроку г. Вучетића.

Другу тачку кикиндског програма одбија данас г. Вучетић због тог, што се та тачка у погледу равноправности народности

„задовољава с тим, да се само постојећи закон врши.“

И ово је г. Вучетић требао да докаже али није доказао, а није ни могао доказати, јер ни та тврдња његова није ни чим основана.

Друга тачка кикиндског програма не задовољава се само извршењем постојећег закона, него иште осим тога

„да се народна равноправност како у погледу језика, тако и у погледу државне потпоре и заштите наших културних интереса постигне и обезбеди.“

По томе дакле друга тачка кикиндског програма много више иште, него што је г. Вучетић казао на новосадском збору о њој. Она иште осим строгог извршења постојећег закона још и потпуну народну равноправност језика и државну потпору за наше културне интересе. А пошто сваки јуриста и политичар зна, да је, као што то већ једном нагласисмо, језик паладија народног духа, и да је свугде тамо, где је питање језика повољно решено, и питање народности сасвим повољно решено, то се нико неће посумњати, да су жеље нашега народа у погледу народносне равноправности у овој тачци довољна израза нашле.

Ми се дакле овом другом узроку г. Вучетића и његових једномишљеника тим већма чудити морамо, што су они на будимпештанској конференцији отворено пред свима исповедили: да би они подпуно задовољни били, кад би се само и строго извршење постојећег закона о равноправности народности постићи могло.

Ми их отворено позивамо, нека изјаве, није ли то истина? А кад је тако, како нам могу данас пребацивати, да ми у име те равноправности мало захтевамо?

Трећу и четврту тачку кикиндског програма одбацује данас г. Илија Вучетић због тог, што му се не допада, како „Застава“ те тачке а наиме како повреде наших автономних права тумачи.

Г. Вучетић вели пре свега ту:

„Повреда је наше автономије: пензионовање патријарха, именовање администратора живоме патријарху, именовање патријарха, недопуштање редовног састанка саборског, мешање владе у делокруг наших автономних органа и још многе друге тима подобне ствари“.

У свези с тим вели др. Вучетић да је „Застава“ рекла: „да темељ нашој автономији не ваља и да одатле сва зла проистичу“, — па онда наставља:

„Ако се оваково тумачење повреда наше автономије допусти, онда је то заиста зло и наопако. Темељ нашој народној автономији, то је саборско устројство од год. 1875“.

Г. Илија Вучетић није ни ове своје тврдње доказао, а и не може их ни доказати, јер тог доказа нема. Г. Вучетић или

ЛИСТАК.

АСПАСИЈА.

РОМАН ИЗ ЖИВОТА СТАРИХ ЈЕЛИНА.
НАПИСАО РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ.
(Наставак 4.)

„Како то?“ запита Перикле.

„Од то је доба“, одговори Фидија, „онај подмуклица, што си га видио на путу до пристаништа, где стоји сам самцит а пред-а-се гледа, постао још много замишљенији а што се тиче Алкамена, тај ти је један од оних, што сам их најчешће затекао тамо горе на пљоснатом крову кутњем, одакле се види у перистил [1]) суседни. Онамо се украду од посла, бојаги час да ухвате тицу или мајмуна, што је побегао, час опет да седе у вечерњем ладу и да се одморе, јер им, веле, крв јако јури у главу — а прави је разлог то, да чују, како свира Милићанка.“

„Па на тој је вилевици дакле“, рече Перикле, „наш Алкамен видио те дражи, којима се ево овде и на мрамору дивимо?“

„Како је било, не могу рећи!“ одврати Фидија. „Можда је замишљени онај био проводација; јер тај се канда с њоме добро познаје. Особењак тај намислио је, да истеше Ерота [1]) па у то име хоће најпре, да га ко поучи о бићу тога бога и о појму његову. Јер он је већ такве нарави: никад не тражи саму ствар, него увек њен појам, истину и мудрост, као што сам каже; зато смо га и прозвали мудрицом и истинашем. Сад ето силом хоће да сазна чист појам љубави па рад је, да га томе научи лепа Милићанка. А она му канда не квари вољу. Једаред сам их овде у дворишту видио читав сât, седе на камену једном па диване. Е па ако је одиста не само замишљеник него и Алкамен слушао тајну науку Милићанкину, а он нек и даље покуша срећу на томе путу, нек и даље више учи од лепих женскиња, него од мајсторâ-вештавâ.

„Овај је кит“, повиче Алкамен прснувши на заједљиве речи Фидијине, „дело мојих руку; замерке делу примам ја на себе а хвалу нисам дужан делити ни с киме!“

„Е, неће бити тако!“ повиче Агоракрит срдито, „дужан си ти њу делити са Милићанком.. Више је пута крадом она долазила теби“...

Јасна румен појури Алкамену у образе. „А ти?“ — рече, „ко је теби крадом долазио? Мислиш ли ти, да ми нисмо видили? Фидија главом, наш мајстор, докрадао се ноћу у твоју радионицу, да попуни и изглади дело љубимца свога. . . .

Сад се Фидија у лицу сав зацрвенио; — љутито је погледао продрљивог ученика па већ хтео, да му одговори а оно Перикле стане међу обојицу па их почне умиривати:

„Немојте се, људи, свађати! Нек је тако, као што кажете: Алкамену је долазила крадом Милићанка, Агоракриту Фидија. Нек свако учи, где и како може а ниједан нек не завиди другом на лепом чему, што му је дала милост Мусâ [1]) или Харитâ или ма које друге богиње.“

„Никад мени није био зазор, учити од Фидије,“ рећиће Алкамен, који се први од њих троје прибрао; „али ће разуман вештак и од живе збиље гледати да узме оно, што је у ње лепо: а искрено да признам, мени се чини, да је Милићанка или иначе које чедо веселих обала ијонских куд и камо згоднија, да испитивачком оку вештаковом открије тајне лепој природи, него жене и девојке нашег завичаја, земље атичке. Није то свеједно, како вештак угледа женскињу; да ли у глупавој стидљивости изгледа као црв, што би сам у себе да се увуче или цвет лепоте телесне развија слободно-умилно. Наше Атињанке проводе живот под строгим надзором; завуку се у своје вајате па и не излазе међ свет. Ако хоће човек да види женскињу, која уме без глупе плашљивости али и без велике безочности око да усхити дражи својом, онда треба да се држи тих Ијонкиња, тих Лићанкиња, што навешћују ведри закон лепоте и чулне насладе“.

Многи су од присутних дали Алкамену за право и рекли му, да је срећан, што му се одазвала женскиња, као што је Милићанка.

„Одазвала?“ рече Алкамен. „Не знам, шта ви то мислите; одазвала ми се, јест, ал у те женскиње има то својих граница.... запитајте само оног замишљеног, истинаша, њеног пријатеља“ —

Тако рече Алкамен па руком показа на младога вајара, што је мало час замишљен стојао на путу до Пиреја а међутим се дома вратио и дошао у двориште. Кад Алкамен оно рече, погледаше сви на замишљеног па се насмешише; та на његовом лику не нађоше ничега, што би га могло удостојити друштва и пријатељства лепе које женскиње. Био је носа затубаста па сав му изглед није био као у правог леполиког Грка. Дабогме, уста му се крај набубрених усана ипак смешила лепо а кад му се очи у замишљености нису сувише круто упрле на једну тачку, тада су гледале бистро а мораш им веровати хтео нехтео.

„Свернули смо са ствари“, примети сад Фидија, „и Алкамен и Агоракрит још једнако стоје па чекају, да изречемо пресуду. За сад смо се канда само у томе сложили, да је Агоракрит створио богињу, Алкамен лепу женскињу.“

„Но!“ рече Перикле, „ја мислим одиста, да ће не само наш Алкамен него и наш Агоракрит, ма колико да изгледа себи побожнији, разгњевити бесмртне богове, јер је и један и други научио од свог мајстора Фидије, кад хоће да прикаже биће божје, да за углед узме облик човечијег тела до најтање жилице. Управо сте сви ви образници у томе равни, да велите, е образујете богове, у којима нам се чини, да одиста видимо нешто божанствено и да се томе дивимо: али кад боље погледамо, налазимо, да је то божанствено тек ипак само најчистији цвет и лик човечанскога те је и етирско тело боговско само спој човечанских билâ, сувих жила, мишићâ, зглавака и влакновине. Ето

[1]) Двориште.

[1]) бог љубави.

[1]) богиње науке и вештине.

нема права појма о нашој автономији, или га за љубав полемичком ефекту изврће.

Не стоји то, што г. Илија Вучетић говори о темељу наше автономије. Темељ наше автономије није саборско устројство од г. 1875. Темељ наше народне автономије, то је начело слободне вероисповеди у свези са нашим привилегијама и оним основним државним законима, који наша на том начелу и тим привилегијама основана автономна права ујемчавају — а саборско устројство од г. 1875. то је само један зид од оне автономне зграде, коју ми себи на том темељу хоћемо да подигнемо.

Ово је једино право схватање темеља наше автономије. А је ли тај темељ данас такови? Није. Тај темељ, тај правни и законити темељ негира, пориче угарска влада у свези са нашом хијерархијом, а у колико га не сме да пориче, она га је конфисковала, а на место његово ставила темељ такозваног „Staatskirchenthum-a“ те на том и таковом темељу присваја себи право, да може „пензионовати патријарха, именовати администратора живоме патријарху, именовати патријарха,“ једном речи, да се може, колико је ћеф носи, мешати у наша автономна права, да их може газити и крњити, да може у нашој автономији бити већи господар, него ми, чија је то својина. А кад је тако, онда је „Застава“ само жалосну истину изрекла, кад је казала, да темељ нашој народној автономији не ваља, да тај темељ треба према жељи српског народно-црквеног сабора и према наређењима IX. зак. чл. од г. 1868. положити. Учини ли се то, онда се само по себи разуме, да се на том темељу морају санирати и све те од г. Вучетића споменуте повреде, које су само излив хрђавог данашњег темеља, као што је извесно и то, да би у будуће против такових повреда за свагда обезбеђени били.

Разлика је дакле између нас и г. Вучетића, што ми захтевамо радикално лечење повреда, из темеља, а он би се задовољио да се само зле посљедице хрђавог темеља излече, као да та зла не би првом приликом и опет наступити могла, кад би тај хрђав темељ и на даље остао.

По овоме се види да г. Вучетић нити је схватио нас, нити је схватио, шта је прави темељ наше автономије, каква ли би требала да буде зграда, коју нам на том темељу дићи ваља.

Осим овог, што до сад рекосмо, потврђују ту нашу задњу реч о згради автономној и ова разлагања г. Вучетића, која су такођер по све некоректна, шта више и опасна.

Г. Вучетић вели наиме:

„У заглављу саборског устројства стоји, да се против одлука саборског одбора, које овај као суд другог и трећег степена у административним стварима доноси, задржава право утока на министарство и овога право уништења; али то није по нашу автономију тако велико зло, нао што на први мах изгледа“...

Заиста? То није велико зло? И то сме г. Вучетић као јуриста и као члан саборског одбора да каже? Па зашто то није тако велико зло? Зато, што г. Вучетић себи и нами ласка, да ће министарство то своје „право“ само привремено вршити!

Манимо се ништавних изговора, где је реч о тако важним стварима, као што је ова. У заглављу том лежи грдно, лежи велико зло по наша автономна права, јер тим заглављем распространило је министарство своја права према нами као автоном телу, те је поред права „врховног надзора“, које свако мешање у наш автономан живот искључује, присвојило себи и право ингеренције и право диспозиције у нашим автономним стварима, а где државна влада према каквом автономном телу присвоји себи та права, тамо о автономном животу ни разговора не може бити.

Та куда та клизава стаза води, то ваљда види и г. Вучетић, кад признаје, „да се влада упушта у мериторно решење утока против одлука и оних наших највиших автономних власти, према којима нема ни право уништења.“

Како дакле може и помислити, да ће влада то у реченом заглављу себи осигурано „право“ само „провизорно“ вршити? И при свем том сме г. Вучетић да каже, да свима тим повредама

„није узрок неваљао темељ наше автономије, него то су баш оне најеклатантније повреде наших автономних права, којима треба лека тражити“.

Е па где је онда узрок тим „најеклатантнијим повредама“, кад није у томе, што је темељ наше автономије хрђав? Ваљда није у ваздуху или под земљом? Не, г. Вучетић схватио је ове ствари погрешно и са општег јуридичног и са специјалног становишта нашег автономног права. Узрок тим и свима другим нашим повредама лежи у темељу и с тога се лечење код овог мора почети, ако ће радикално да буде.

Ово су узроци г. Вучетића, на које се у интересу нашег политичног и автономног живота морадосмо подробније обазрети — па сад нека наш свет суди, с којим се назором могу „калуђери пре сложити“, с нашим или с назором г. Вучетића.

А сад једну о новосадском збору у опште.

Ми не знамо чега ради су дотична господа тај збор само за себе аранжовали, ако нећемо да претпоставимо, да ове назоре своје нису смели у присуству бирача изложити јавној дискусији, или што би још горе било, ако нећемо да претпоставимо, да су у одсуству својих противника исте те противнике хтели пред својим бирачима да осумњиче и изгрде. Они су ову у пуном смислу недостојну борбу у свом „Срп. Колу“ отпочели. Они нас од то доба по њиховим озбиљним и шаљивим листовима с највећом безобзирношћу грде и опадају, а кад им се нападај одбије или им се под притиском праведна гњева какова немила истина у брк каже, онда дигну до неба вику: како их ми нечовечно грдимо и нападамо! Па о шта све то? Право да кажемо, ми не знамо. Кад од њихових досадањих изјава одбијемо оно, што на саму ствар не спада, или што је погрешно, онда по свему изгледа, да се та господа слажу с кикиндским програмом. Ово поглавито излази из говора, што га је др. П. Јанковић на новосадском збору држао и који је, изузимајући усиљене његове нападаје на српску народну странку и њен орган, без сумње најстварнији. А кад је тако, онда би крајње време било, да се престане са неоснованим нападајима, и да се и с њихове стране и формално усвоји кикиндски програм, који је велика већина народа већ усвојила, који су и они фактично мало не са свим усвојили, те да се слога и мир опет поврати. А ако им кикиндски програм није по вољи, нек граде други, па нек тече стварна дискусија као и у других народа, али нек престане тај недостојан тон, што су га њихови листови инаугурисали. До сада се могло уверити, да се тим није постигло ништа друго, осим негодовање у народу. Журналистика нашег народа, који је тако мален а таким јаким противницима опкољен, требала би да има важнија посла, него што је међусобна грдња. Ми ћемо се радовати, ако престане, као што смо то и после кикиндског збора рекли, када смо противницима нашим руку споразума пружили. Ако се и опет преваримо, ми ћемо то као нашу народну невољу сажалити, али се у листу ни на какве грдње више обазирати нећемо, а уверени смо, да ће нам то и поштовани наши читаоци одобрити.

нек нам каже тај други ученик лепе Милићанке, тај ваш замишљеник! И он је позван, да рекне пресуду“.

„Но, шта мислиш“, обрне се Алкамен замишљенику; „је ли природа човечија достојна, да у себи прикаже божанско биће?“

„Што се тиче Омира и Исијода и осталих песника“, рече замишљеник, „то се сећам, да и море и земљу и свашта називљу божанственим; чудно би ми дакле било, кад и човечија природа са својим мишићима, сувим жилама и живцима не би била божанствена. Пиндар ми изгледа, да још и даље иде, кад пева: „Један је од искони род богова и смртних људи“! А мудрог Анаксагору сећам се да сам чуо, како сасвим изриком каже, да је све, што постоји, живо а све живо да је божанствено. Али ако нећете да чујете те старе а ви запитајте лепу Милићанку“...

„Ја мислим“, одврати Перикле, „ми сви баш не бисмо били противни, да послушамо то, само кад бисмо знали, како да домамимо Милићанку, да ову ствар пресуди. Може ли нам можда Фидија учинити ту услугу или је рад Алкамен издати нам тајну, како човек дође до те среће, да му лепотица та савета даде, а можда би требало да се обратимо на замишљеника?“.

„На замишљеника“! повиче Алкамен живо, „Будите уверени, тај, ако хоће, још ће нам данас амо домамити Милићанку са дома Ипоникова, као змијицу из јазбине њене, чаровним мелодијама и речима!“

„Кад нам Алкамен сам каже, да се на замишљеника обратимо“, рече Перикле, „онда је зацело тај и нико други у овој ствари за нас прави делија. Ал шта да му обећамо, да нам се смилује те оде и домами нам Милићанку?“

„Неће бити тешко“, одврати замишљеник, „наговорити кога, да амо уђе, кад већ тако рећи стоји пред врати и чека“.

„Милићанка је дакле ту близу?“ запита Перикле.

„Кад сам мало час“, одговори замишљеник, „вратио се са шетње путем до Пиреја па однатраг у кућу улазећи тик крај баштенске ограде Ипоникове пролазио, видим Милићанку, где стоји посред цветних леја и бујнога грмља па кида грану једну са ловорова дбуна. Запитам је, кога ли ће то јунака или мудраца или вештака тим ловором увенчати? Она ми на то одврати, ловор је намењен ономе двају ученика Фидијиних, који данас јачи буде на мејдану по пресуди стручњачкој. „Хоћеш дакле срећу победиочеву да увеличаш у бескрај?“ рекох јој, „та гледај па и побеђенога какогод утеши!“ — „Добро“, одговори Милићанка, „треба човек да се смилује и побеђеноме; узбрећу за њ ружу једну!“ — „Ружу?“ на то ћу ја, „није ли то много? Јеси ли сигурна, да неће онда још победилац завидити побеђеноме?“ — „Е, а оно нека бира победилац“, рече Милићанка; „ево ти ловора а ево и руже, однеси и једно и друго“. — А не би ли их ти сама дала?“ запитам је. „Мислиш?“ рече. „Но па да“, одвратим. „Е па добро!“ на то ће она; „пошаљи ми и победиоца и побеђенога амо до баштенских врата, чим судије изреку пресуду и оду“. — „Знајте дакле“, заврши замишљеник, „Милићанка стоји за баштенском оградом Ипониковом са ловоровом граном и ружом“.

„Добро“, рече Фидија, „а ти иди па је доведи“!

„А како?“ одврати замишљеник. „Како ћу је наговорити, да дође амо, где је толико мушких глава?“

(Наставиће се.)

У великој гостиони одржана је велика скупштина бирача после подне у 3 сата. Народа је било неброј, и српског и мађарског.

Силађи као председник Хаџићеве партије позове у подужем, лепом говору Хаџића, да се прими понуђене кандидатуре. Хаџић најпре на мађарском, затим на српском језику изјави, да се прима и то као присталица либералне странке. Громовито живио и иљен следовало је овој изјави.

Затим је изговорио др. Максимовић са уводом мађарским дивну беседу на српском језику. Говор Максимовићев електризовао бираче. Са овим говором освојио је Максимовић срца свих бирача без разлике народности. Срби га прозвали Златоустом а Мађари српским Кошутом. Максимовић говорио о слози између Срба и Мађара, о угарском уставу, о уставним правима, о изборном праву, о слободи, једнакости и братству, о задатку уг. сабора, о ванредним својствима Хаџићевим и о уставним и народним дужностима Т. кањишког изборног среза.

За Максимовићем говорио Мила Милосављевић са српским уводом на мађарском језику. Говорио о Тони Хаџићу као књижевнику, посреднику између Срба и Мађара.

Силађи у завршној речи захвалио се Хаџићу и народу и рекао, да ће Хаџић о духовима посетити срез и онда држати свој програмски говор.

У 5 сати држан је банкет. Присуствовало преко 200 бирача. Било вазда одушевљених здравица. Силађи наздравио Хаџићу, Хаџић у лепој, китњастој беседи својим бирачима и њиховом вођи Силађији, бележник Паја Димитријевић наздравио др. Максимовићу и Милосављевићу као војсковођама, др. Максимовић бирачима Т. кањишког среза у дивно изговореној, одушевљеној беседи пуној хумора и шале, др. Силађи Паји пл. Еремићу који је такође дошао на ову светковину, и тако даље ређаше се здравица за здравицом.

У ½ 8 у вече кренуше се гости кући. Сав народ са барјацима и свирком испратио Хаџића до Тисе. Док су гости превозили се преко Тисе непрестано се клицало: живио Хаџић, живио Максимовић.

На општу жељу Максимовић ставио у изглед, ако му само допусте околности, о духовима доћи у Кањижу и говорити беседу пред бирачима целога среза.

Судећи по овоме дочеку, по општем одушевљењу, по свестраном одзиву и од стране Мађара и Срба можемо извесно рачунати, да ће Хаџић победити.

У то име кличемо:

Живио Тона Хаџић!
Живио др. Максимовић!
Живио Мила Милосављевић!

Политички преглед.

Из Загреба брзојављају „Лоју“ од прошле среде, да је председник Крестић тек услед изјаве народне странке, да ће иста у идућој сесији сасма одлучно у акцију ступити — пристао, да и на даље задржи место саборског председника. С вечера истога дана дошао је бан Кун у седницу клуба народне странке, те је у подужем говору очитовао, да се он, бан, са странком овом у свима главним питањима потпуно слаже. Ради бољег одржавања међусобне везе искао је бан, да клуб изабере поверенике, с којима ће он преговарати. Клуб се одазвао жељи бановој и изабрао је дотични одбор, у који су ушли: Крестић, Вукотиновић, др. Суботић, др. Спевец, гроф Сермаж, Мирко Хрват, жупан Кушевић и посланик Машег. — У истој седници је закључено, да се дру Старчевићу дозволи улазак у саборницу, ма да би овај према закључку прошле саборске сесије још од четир седнице требао искључен остати.

Из Сарајева долази вест да се дуж црногорско-херцеговачке границе „на више места“ појавиле омање „разбојничке чете“, но да су их жандармеријска оделења и опет потисли преко границе. — Чудновато је да те „разбојничке чете“ и опет нападоше и убише неке стражаре аустро-угарске војске. Не стоји ли како год нојава ових „разбојничких чета“ у свези с потраживаним помножењем утврђења у поседнутим покрајинама?

Младочески „Народни Листи“ донели су пре неки дан допис са Цетиња, у коме се потврђује вест, да **кнез Никола** заиста хани **дати устав народу црногорском** и да ће се још идуће јесени састати на Цетињу прва народна скупштина. Чувени научењак и руски државни тајник В. Богишић, који сада израђује у Паризу грађански законик за Црну Гору, позван је да изради нацрт устава црногорског. По овом новом уставу биће у законодавном телу црногорском 60 чланова, од којих ће 40 народ бирати, а 20 ће кнез именовати. Активно изборно право имаће сваки Црногорац, који је навршио 24 године, а пасивно изборно право имаће сваки 30 година стар грађанин црногорски.

Кад је ту пре неки дан отворена **српска народна скупштина у Нишу**, дадосмо израза нади,

---

Изборно кретање.

Избори посланика у оним варошима и жупанијама где Срби живе одређени су до сада овако: 1. (13.) јуна бирају вароши: Нови Сад и Панчево и жупаније: арадска, бараньска и бачко-бодрошка; 2. (14.) јуна бирају вароши: Арад, Велика Кикинда, Река и Темишвар и жупаније: тамишка и торонталска; 3. (15.) јуна бирају вароши Баја и Сомбор; 4. (15.) јуна бира Бечкереч; 7. (19.) јуна бира Суботица.

*

Из турско-бечејског изборног среза брзојављају нам, да су многобројни тамошњи бирачи умолили дра Нику Максимовића да се прими кандидатуре у том срезу. Уважавајући учињену му понуду пропутоваће др. Максимовић други и трећи дан Духова срезом и развиће свој програм пред бирачима, који му понудише посланички мандат.

*

Турска Кањижа, 23. маја (4. јуна.) На предлог Миле Милосављевића, који се није примио од нас понуђене му кандидатуре, умолисмо Тону Хаџића за нашег кандидата и одма да срез посети. Данас у среду 4. јуна дошао је Тона Хаџић у нашу средину заједно са др. Н. Максимовићем и Милом Милосављевићем.

Већ у Старој Кањижи поздравила је Хаџића једна депутација од 100 бирача. Вођа и говорник депутације био је др. Фрања Силађи адвокат из Т. Кањиже. Хаџић укратко се захвалио на поздраву.

Затим се одвезло на 25 кола до скеле на Тиси. Докле је прелаз трајао, дотле је на другој страни Тисе силан народ непрестано клицао, жељно очекујући своје госте.

Дочек у Т. Кањижи био је сјајан. Из хиљаду грла орило се непрестано: живио Хаџић! живио Максимовић! живио Милосављевић!

Улазак у Кањижу беше импозантан. На првим колима седио је Хаџић са Силађијем, Милосављевићем и Кнежевићем, на другима др. Максимовић са парохом Светозарем Павловићем, па тако се ређаше кола за колима у недоглед са најодличнијим бирачима Т. Кањиже и Јосифове уз пратњу хиљадама народа. Леп пол непрестано бацао је цвеће и венце у кола Хаџићева.

У то исто доба давао је рачун о своме раду (!) досадашњи посланик Шваб у присуству највише 20—30 с брда с дола искупљених људи.

Приликом вожње по вароши састадоше се Хаџићевци и Швабовци и прођоше једни поред други. Кад видеше Швабовци очевидан свој пораз, клицаше и сами живио Хаџић! и оставише листом свога дотадашњег наметнутог кандидата.

Хаџић са осталим гостима одсео код Силађија, где је госпођа Силађијева засведочила дивно гостољубље.

да ће већина скупштинска свој рад и поступак тако удесити, како ће с једне стране моћи задовољити правим и истинитим потребама земље и народа у њој, с друге пак прокрчити пута оној **општој** слози и љубави свију синова српских, у којој ми гледасмо и гледамо врело народног благостања и напретка, те следствено и најбољу залогу лепше будућности српске. Да се та општа љубав и слога постигне, рекосмо да је пре свега потребно, да се — с једне и с друге стране — партајске цељи подвргну општим народним интересима. Догађаји, који од тог доба у скупштини српској на површину избише, ти догађаји и описи истих по српским и страним листовима показују нам, да се наша очекивања нису испунила, и да су обе странке врло мало порадиле на томе, да се приуготови земљиште за остварење по нами наглашене опште слоге и љубави. И ако се не да порећи, да је радикална странка у Србији наиме поједини претерани приврженици њени у неким и неким случајевима такове ствари починили које се морају осудити, ипак се мора и то признати, да и напредњаци много што шта на рабошу имају. То је све требало на уму имати при отварању скупштинских седница и према томе се требало и владати, ако се озбиљно смерало на изравнање постојећих несугласица. Међутим се није тако поступило. Одмах при оверовљењу посланичких избора дало је с обе стране веома жестоких речи, које је тешко оправдати стварним разлозима. Раздраженост је од тог доба све већма расла а у расправи законског предлога о жандармерији постигла је иста кулминациону тачку. Том приликом напао је зајечарски посланик Раша Нинић на установу сејмена, пребацујући пређашњој влади, да су изгреди њезиних сејмена проузроковали задњи устанак у Србији. Како Нинић, по извештајима листова, није доказао своју тврдњу, то му буде реч одузета; уједно је у касније одржаној тајној седници закључено, да се Нинић и Сима Милошевић искључе за време целе сесије и да се против њих поведе кривична истрага. Овај закључак скупштине тешко је оправдати, јер све и ако су Рашић и Милошевић и прешли оне границе, до којих им је као народним посланицима по парламентарним правилима било слободно ићи, ипак се томе злу могло и требало друкчије доскочити, тим пре, што већина скупштинска мора и сама признати, да ће се овим путем страсти у народу још већма распламтити, а тиме и остварење опште слоге и љубави у недоглед одложити а можда и сасма немогућим учинити. Овакав поступак већине могао би дати повода сумњи, да је њој, већини, у првом реду до тога стало, да се опрости сваке контроле; пошто пак у интересу већине скупштинске не може лежати, да ова сумња у народу корена захвати то би требало све избегавати, што би сумњи тој ма и само привидног повода могло дати. Рад скупштински треба дакле да је у првом реду на то управљен, да изравна и заглади све противности не само међу посланици у скупштини, већ и у народу. У противном случају мораће рад скупштински тек само неповољним последицама уродити, неповољним не само по земљу и народ већ и по саму династију, пошто интереси ове јесу и морају бити истоветни с народним и земаљским интересима. — О до сада усвојеним законским предлозима проговорићемо у идућем броју.

Кнез Александар бугарски вратио се са гозбе у Немачкој и већ прошлог понедеоника по подне био је у Софији. На повратку свратио се кнез Александар у Беч, где је неколико дана пробавио. За време борављења својега у Бечу посетио је бугарски кнез министра спољашњих послова грофа Калнокија и руског посланика кнеза Лобанова, који су за тим кнезу посету вратили. Немачког посланика није кнез Александар могао посетити, јер овај беше одсутан из Беча. Из Беча отпутовао је кнез Александар преко Лом-Паланке у Берковац, где је држао смотру над једним одељењем бугарске коњице, а затим је кренуо одмах пут Софије где је, као што већ поменусмо, прошлог понедеоника по подне приспео. Говоре, да ће кнез Александар један део лета провести у манастиру Рило, који је припознат са свога красног положаја, и благог поднебија. Да ли је свраћање у Беч какву политичку цељ имало, о томе листови ништа не јављају.

Адреса

Народне Скупштине за 1883 годину на престону беседу Његовог Величанства Краља Милана I.

Ваше Величанство, Краљу Господару!

Дубока је љубав и стална вера народа српског према своме Краљевском Дому. Са овом љубављу и вером приступа данас и представништво народно сјајноме престолу високога Ти Краљевства, да се искрено одазове узвишеноме поздраву којим си, Господару, благоволео отворити седнице Народне Скупштине.

Краљу Господару! У српском народу је сваким даном све дубље уверење, да су на добро његово они добри одношаји и пријатељства, које си му, Господару, кроз последње године код страних држава стекао.

Значај ових нових тековина осетила је цела Србија у часу кад је Његово Величанство Цар Немачки Вилхелм I при маневрама Своје гласовите војске позвао нарочито у госте Владаоца Српског. Народ српски не може притајати како се осећа озбиљно задужен доказима пријатељства, којима си од стране Његовог Величанства Немачкога Цара предусретнут, Краљу Господару, истинити Представниче наше љубави и нашега уздања.

Народ је са свих крајева похитао да се прикупи око престола високога Ти Краљевства и у ономе часу кад су Њихова Царска и Краљевска Височанства Ерцхерцег Рудолф, Царевић Аустро-Угарски и Ерцхерцогиња Стефанија посетом Својом указали особиту пријатељску пажњу Краљевскоме Дому Српском. У памети народној појавио се живи спомен некадањих високих гостију Краљевине Српске и спомен на заједничке славне борбе са суседном монархијом противу стране најезде. А народна се Скупштина, Господару, у име целе Србије придружује радости, са којом се родољубива престоница српска поздравила Престолонаследника Цара и Краља Монархије, од које сваким даном имамо све више доказа пријатељских нам осећања.

И као видљив знак нових пријатељских одношаја, Србија је, у пркос свима тренутним сметњама са поштовањем поздравила потпис конвенције међу Аустро-Угарском, Турском, Бугарском и Србијом за осигурање железничких свеза. У среди града Ниша, који је Твоја војска ослободила, Народно Представништво двојином осећа, Господару, како је ослобођење тек онда завршено кад се отворе најкраћи и најбољи пути с једне стране богатству далекога истока а с друге стране образованости напреднога запада. Народ с нестрпљењем ишчекује да се савесним извршењем ове потписане конвенције сјајно утврди с једне стране братски одношај према Бугарској, а с друге стране да се распе сваки облачак неспоразума који би претио доброме суседству, који је, уверени смо, исто тако високо и озбиљно цењено у Турској као што је цењено и у Србији. Народно ће Представништво, Господару, са своје стране потпомоћи свима средствима да се овај уговор савесно оствари.

Истина је, никоме већ није непознато, Господару, да будућност наше привреде тражи добре железничке путове, да спокојан рад тражи добре судове и добро уређену власт, да напредак наш лични и друштвени тражи пространу просвету и да опстанак наш народни тражи добро спремну војску. И никоме већ није непознато да вештачки путови, праведни судови, примерна власт, озбиљна просвета и добра војска коштају новаца. Али Народно Представништво, које води рачуна о будућности овога народа не устеже се да одмах на овоме месту, пред лицем Краљевства Ти, изјави да је без икаквих себичних обзира, свом снагом родољубља готово, да проучи финансијска питања земаљска и да потражи најуспешнији начин, да држави даде оно што је за њен напредак потребно, а да се давање удеси тако, да буде праведније а по томе лакше но до сада. Народно Представништво, Господару, потпуно је свесно, да је Србија и до сада морала корачати џиновским корацима на путу државног уређења е да би могла накнадити оно што је пропустила за време своје петовечне борбе за опстанак и да и од сада мора пролазити за десетине година оно на што су срећније државе имале читаве векове на расположењу. Љубав према отаџбини и љубав према Владаоцу биће нам на помоћи на овом тешком путу!

(Свршиће се)

Одговор краља Милана

приликом примања адресе скупштинске.

Поштовани посланица! Из године у годину, редовно се понављају радосне и Моме срцу тако драге прилике, да се народном представништву захвалим на изразима, којима Ми изјављује своју верност и љубав према Мени и Дому Моме, редовно се појављују прилике, да Му благодарим, што прихвата Моје жеље, које нису ништа друго, до битне и неодољиве потребе отаџбине.

А данас се осећам тим узбуђенији, што у још јачој мери Народна Скупштина Ми излази на сусрет скроз проникнута потребама јединства државе, што се показује вољна, да са родољубивим и верним саветницима Моје круне у духу слоге и савремених битних потребе отаџбине, дели тешке бриге о даљем унапређењу оних тековина, којима су стари наши под предводјењем Првог Обреновића српску историју окитили, од туђег санџака створивши слободну Србију, од туђег робља слободан народ српски.

Била су времена, кад је судбину народну само оружје решавало, кад се само од успеха оружја народно унапређење очекивало. На том путу и наши стари и Ми обележили смо многа места, многе дане. Палеж, Чачак, Пожаревац, Дубље из Милошева времена, обележавају сјајне победе на овоме путу. Истом је мишљу руковођено и извршено побадање застава Српских на градове: Београд, Шабац, Смедерево, Фетислам, незаборављеним књазом Михаилом, који је без оружане борбе, јуначке победе славио. Наше време и напрезање нашега нараштаја доведоше нас последњим ратовањем у Ниш, пун старих успомена, доведоше нас у независан положај. А по том мудрост наша, тврда воља наша, да на овом комаду балканског полуострва будемо залога реда, јемства безбедности и заштитна снага свију интереса света, да на свом тешко стеченом огњишту будемо светли и оживљујући пламен умног и материјалног богатства, једном речи, свест наша о правима својим као и о међународним дужностима нашим, доведоше нас у краљевину, у равноправни положај с јевропским државама.

Али су успеси политични на овоме путу поставили Нас у положај да поведемо рат са назатком, рат са незнањем, рат са нерадом, рат са азијатским останцима, јер се другим именом немогу назвати ни оне крајње тежње, које под ласкавом образином најновијих идеја свој постанак и своје биће ипак црпу било у старим манами и навикама, било у останцима тог варварског времена.

Успеси политични ставили су нам у прву дужност утакмицу на путу просвете, на путу рада, на путу унутрашњег преображавања, на путу унутрашњег уређења по правилима и по захтевима модерних држава. Том борбом, не мање важном и не мање јуначком, Србија је поштовани посланици стављена пред нова искушења. Прелаз из старинске патријархалности у ново доба, обележиле су душевне трзавице, стидне за оне, који су им подлегли, обележила су издајничка предузећа, која су у тегобама отаџбине својски ниски рачун тражила, и о којима, како са радосном захвалношћу увиђам, Ви говорите с патриотским гњевом, достојним најплеменитијих синова земље. И колико Ми је мило, што из ваших речи осећам дубљину вашега родољубља, толико Ме само најлепшим надама испуњава узвишеност ваших погледа на задатке народне. Ваша вера у добар успех задатка нашег, ваше уздање у непрекидни напредак Србије несумњива су јемства за победу оне културне мисије, којој је Србија заставник и којој је данашње време носилац. Ваша оданост к' овој мисији, ваше одушевљење за победу на овоме путу, не зна за страх, не зна за колебање. Нема жртве, као што из адресе видим, коју ви не бисте били готови поднети за сјајну мисију подпуног унапређења, потпуног унутрашњег преображаја Србије. И двоструко вам је зато благодаран носилац државне мисли, потомак Обреновића, којега пред собом гледате. Ја и опет захваљујем ванредном одушљењу и увиђавности вашој. Докле је год у народа српског толико свести и толико пожртвовања и тврде решљивости за срећу и напредак Србије, донде може бити владалац народа српског пун поуздања у будућност Србије. И благодарећи претставницима народа Српског за оно што чините за Србију, за њену мисао државну, Ја тронут из дубине душе кличем:

Живео народ српски!

Живела Србија!

Предлози закона,

о изменама и допунама закона о штампи од 12 марта 1881. с изменама и допунама од 12 јуна 1882.

Предложене измене

I.

После члана 1 долази члан 1а, који ће гласити овако:

Ако власник штампарске или књижарске радње дође под судско старатељство (чл. 137, 139, 141, 144, закона о старатељству), или падне под стециште, или умре, па наследници или маса његова, до коначне расправе наслеђа, продуже радњу, штампарска или књижарска радња мора имати заступника или деловођу, који је дужан да испуни опе исте услове који су прописани и за самога власника. Исти пропис о заступнику или деловођи вреди и кад је власник на одсуству, у затвору, или кад се разболи.

II.

На место првог одељка члана 3. долази као први одељак истог члана ово што иде:

У исто време кад се штампана ствар предаје наручиоцу, или пре него што се почне иначе раздавати или разашиљати (у случајима где је издавалац сама штампарија) штампар, односно деловођа или заступник, предаће месној полицијској власти један својим потписом снабдевен примерак штампане ствари, и још три примерка за народну Библиотеку. Чиновник који прима даваће уверење о пријаму с тачним назначењем времена, у које су му примерци предани. Ко примерке по овоме пропису не преда, биће кажњен са 200—500 динара.

III.

К члану 4. у последњем одељку, додаје се још ова тачка:

Као промена у смислу тачке 8, овога члана сматра се постављање или промена заступника за случај отсуства, затвора, или болести, и т. д.

IV.

У члану 5. после прве тачке дадају се још ове речи:

„Или заступник“

V.

У члану 7. у првом одељку речи „са 20 до 200 динара“ замењује се речима: „са 200 до 600 дин.“; а у другом одељку речи: са 100 дин. или затвором до 15 дана“ замењује се речима: „са 600 двнара или два месеца затвора“. (Наставиће се.)

Дневне новости.

(Св. Кирило и Методије.) 11. маја, приликом празника св. Кирила и Методија, била је велика свечаност у бугарској престоници Софији. Тог дана освећена је у класичној гимназији водица, а после ручка био је банкет у великој сали „Славенске беседе“, где се је искупило око 120 лица, готово сами учитељи. На банкету је изабран за председника учитељског удружења г. Н. Михајловски. Пошто је наздрављено књазу, руском цару, бугарском екзарху, и многим важним личностима, председник предложи, да се телеграфским путем поздраве извесне личности као: Аксаков, др. Ригер и нека друштва. Предлог се усвоји акламацијом. И тако се испрате телеграфски поздрови следећим лицима: кнезу бугарском у Дармштату; Аксакову у Москви; др. Ригеру у Прагу; председн. словенскога друштва у Петрограду; председнику слав. друштва св. Кирила и Методија, у Одеси; председн. комитета гимназије у Београду; ученом друштву у Београду; југослав. академији у Загребу; Уредн. „Гласа Црногорца“, и т. д. Поздрав „Срп. ученом друштву“ гласи. „Учитељи бивши и садањи, када прослављају Кирила и Методија, поздрављају преко тога друштва цео српски народ.“

(Пунонадежни ђаци у Америци) Њујоршки „Eco d' Italia“ доноси ову белешку о пунонадежности њујоршких ђачића: Пре неколико дана јављено је полицији филаделфијској, да је у тамошњем једном јавном заводу једно ђаче дизало револвер на учитељку, која га је била покарала, претећи јој, да ће је убити, ако га буде тужила директору. Одмах се учини истрага у томе разреду у коме су били само деца од 9—11 година, и резултат истраге био је тај, да се у том једном само разреду нашло седам револвера разног калибра. — Жалосно — заиста врло жалосно!

(Страјк девојака.) У једној чешкој платнарској фабрици, у којој се израђују најскупоценија ткива, побунише се пре неколико дана све фабричне раднице, девојке, због, тога што се у фабрици ради 13 сати и што им се од плата често закида у име неких казни, које су врло честе. Њих 150 на броју отказаше рад фабриканту а у исто доба побунише се и раденице из суседних фабрика да страјкују, услед чега се и полиција умешала у ову ствар. Но поврај свег тога ове радрице одржаше један јаван збор, на коме је решено, да се од фабриканта тражи испуњење ових трију тачака: 1-во да се плата издаје неокрњено, 2-го да се број часова рада смањи на 9 или барем на 10 часова и 3-ће да се укине свака казна у фабрици.

Политичке вести.

— Данас у четвртак почеле су у Загребу седнице сабора тројединчког.

— У првој седници сабора тројединчког поднесен је земаљски прорачун. Укупни приходи износе 4,008.833 фор., издатци представљају исто толику своту; у овој своти није урачунат крајишки буџет.

— Шеф ђенералног штаба аустроугарске војске ф. м. л. Бек отпутовао је с већом војничком пратњом у Еперјеш, одакле ће пропутовати горњи североисточни део Угарске и Галицију до Премисла.

— У Сибињу одржана је прошлог уторника скупштина румунских бирача, на којој је за Румуне у Ердељу усвојен пасивитет а за оне из уже Угарске активитет.

— Пало је у очи, да је „Будап. Хирлап“ ту неки дан донео чланак, у ком препоручује помножење утврђења у Босни и Херцеговини. — Ово се не слаже баш најлепше са садржином престоне беседе, којом је сабор угарски закључен, а у којој је наглашено — одржање мира.

— Јављају, да ће кнез Никола месеца јуна на дуже времена отпутовати у Инглеску и Француску. У Лондону посетиће кнез Никола краљицу инглеску а у Паризу своју ћерку кнегињу Карађорђевићку.

— Из Београда јављају, „Н. сл. Пр.“ да је законски предлог о земљарини наишао на велики отпор у одбору напредне странке, но да је ипак усвојен, јер је влада била ставила кабинетско питање. Држе, да ће скупштина до половине месеца јуна довршити своје послове и да ће се за тим одгодити.

— Из Ниша јављају „Лоју,“ да су у 7 накнадни избора свуда, осим у Лозници, напредњаци изабрани за посланике.

— О спору међу Бугарском и Србијом јављају, да је влада бугарска одбила као неосновану тужбу српске владе у ствари повреде границе и да је тражила, да влада српска дотичну стражу своју повуче преко Тимока.

— Бечкој „Преси“ јављају из Скадра, да су Талијани развили велику агитацију по Арбанији. Лист „Арнаут Бајраги“ („Арбанашка Застава“) који излази у јужној Италији, пледира за сједињење Арбаније с Италијом, упозорујући на повољан положај оних Арбанаса, који су већ од неколико векова настањени на земљишту напуљском. — Тако „Преса“. Колико је у овоме истине, није лако пресудити, јер „Преса“ хоће често да се баци на измишљање, особито кад тиме хоће да оправда смерове — својих покровитеља.

Народна просвета.

Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Свечаност полагања темељнога камена у „Зетски Дом“.

И дође свечани дан, да се оствари и у дело приведе оно, што су многи међу нама само као топлу жељу и пусто надање у души и у срцима својима носили!

Подизање „Зетскога Дома“, тога храма просвете у којем би смештено било све што за данас може послужити просветном напретку Црне Горе, учинило је знатан корак напред, јер је у прошли уторник свечаним начином положен темељ згради, која ће служити на корист и понос Црној Гори.

Први мај г. 1884 остаће по томе у лепој успомени свима савременицима, који су имали срећу, да учествују у тој светковини.

Леп пролетњи дан већ је при освитку свом затекао раднике и приређиваче ове светковине „на лицу места“, на зеленој ливади, где је одређено место и већ ископани јендеци за узиђивање темеља. Ту се радило и намештало све што треба да се ова светковина достојно прослави. Од зеленог грања начињена је сеница за Господара и књажевску породицу, украј сенице стајао је сто где ће свештеници осветити водицу и извршити прописане црквене обреде. На столу је било вино, хлеб и со, а испод стола темељни камен. На углу од темеља, где ће се узидати темељни камен, подигнута је била тријумфална капија од самог зеленога грања, а окићена заставама војничким и народним. Исто тако цели ископани темељ зграде био је окићен многобројним великим и малим заставама, које су на врховима својим такође окићене биле зеленим гранчицама.

Светковина је била заказана за 10 часова пре подне. После 9 часова почели су излазити „на лице места“ ученици и ученице овд. основних школа са својима учитељима и учитељком. Ученице су носиле ките цвећа у рукама. За њима су ученици гимназије са својим професорима. Сви су се наместили по разним одељењима откопаног темеља. Осим тога већ је био придошао и многобројни народ, да учествује у овој светковини.

На 10 ура би јављено Његовом Височанству Књазу, да је за светковину све наређено.

Мало за тим крену из двора Њикова Височанства књаз и књагиња. Пред њима иђаше млађани покровитељ „Зетскога Дома“ Његова Светлост књаз Мирко. За њима иђаше светли наследник престола књаз Данило, Њена Светлост књагињица Милици и остали светли чланови високога владајућег дома са својом пратњом. За њима ишли су државни саветници, министри, чланови великога суда и остали виши чиновници.

Одмах иза изласка Њихових Височанства из двора огласила су звона из свих наших цркава да светвина почиње.

Тек су Њихова Височанства приспела под сеницу, свештеници и ђакони, под чинодејством преч. г. прота Капичића отпочну прописане свештене обреде.

По што су свештеници осветили водицу и њом благословили присутни народ, пође се к ономе месту, где ће се узидати темељни камен. Ту се млађани књаз-покровитељ спусти у ископани темељни јендек и држаше темељни камен којега су свештеници освећивали. Иза тога књаз-покровитељ положи камен на одређено место и изручи украј њега шаку новаца, а присутни народ удари у громовито: „Живио!“ коме не беше краја.

Свештеници прођу за тим за књазом-покровитељем кроз све ископане јендеке од темеља благосиљајући их и освећавајући светом водицом; за то време ученице су цвећем обасипали темељни камен, а ученици су певали црногорску химну.

(Свршиће се.)

Народна привреда.

Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

У СИСКУ, 31. маја. 1884. (Пословни извештај Шпируша и друга.) Шенице преважало се овамо из Панчева и Срема само у мањим партијама те се иста продавала на наше млинаре по каквоћи од ф. 9.— до ф. 9.30, исти млинари потраживали су такође и фине потиске врсте али пошто је залиха у потиској шеници мала, то су власници захтевали повишене цене — којих купци одобрити не могоше: данас бележимо фину банатску врсту ф. 9.70—90, хрватску ф. 8.— до ф. 8 50, српску ф. 8.— до ф. 8.— до ф. 8.40, босанску лену решетану ф. 8.— до ф. 8.25, босанску слабију ф. 7.50—7.25.

Кукуруза дошло је овамо више терета из Панчева и Срема, те се већи део овде на доставу предавао, дочим расположива роба продата је услед нешто бољег односа за нашу околицу уз повишену цену и получивало је за панчевачку врсту ф. 6.65—70, данас је опет нешто мирније цена се држи ф. 660.

Зоб као на осталим меродавним пијацама — тако исто и код нас натегнула је у кратко време знатно у цени, па почим су привози сасма малени а потреба за покривање обеза још доста велика — получује лепа здрава решетана бела босанска зоб ф. 7.—, слабија ф. 6.70—80.

Време лепо -- вода малена.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је из штампе:

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.

Књига 138. (Свеска друга за годину 1884.)

У овој свесци штампани су ови саставци: I. Основно начело. Кратички увод у општу философију, од др. Лазе Костића. II. Критичке студије из данашње уставне теорије. I. Уставна монархија и начело народне суверености, од Г. Гершића. (Наставак.) — III. Нега болесника и сиромаха. Слика из прошлости, са особитим погледом на Нови Сад. Од Ђорђа Рајковића. — — IV. Златка. Црта из Сарајева. Написао Мита Живковић. — V. Последњи дани. Песма Драгутина Ј. Илијћа. — VI. Српске народне приповетке. Скупио их по Срему Дамјан Прерадовић: 1. Новац је душогубац, 2. Адамско колено. — VII. Књижевност: Ivan Trnski. Svakolika mu djela. Knjiga prva: Popjevke i milostnice mladjenke. Критика Милана Савића. — Змај-Јовановићеви „Ђулићи увеоци“ и критика. Написао Петар Марковић. — VIII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења 1882. године.

У раду штампане су ове оцене: 1. Мишљење Стевана В. Поповића на критичку расправу Мите Нешковића: „O zakonu od 14. listopada 1874. o ustroju pučkih škola i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji. — 2. Оцена Милана А. Јовановића на „Приповетке из историје свега света за школу и народ“, које је Владимир Красић израдио по Х. Херцогу и другима. — 3. Оцена Стевана В. Поповића на роман Јаше Игњатовића „Стари и нови мајстори“.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране могу „Летописе“, који им припадају, сваки дан примити од „Благајнице Матице Српске“ у Новом Саду.

Ко од чланова жели „Летопис“ поштом добијати, ваља да пошље у име годишње поштарине 50 н. „Благајници Матице Српске“ у НовиСад, која води бригу, да се „Летописи“ тачно разашиљу.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

ЗА ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ

препоручујемо славним школским одборима, управитељима, учитељима и дечијим родитељима као:

ДАРОВе

СА СЛИКАМА И БЕЗ СЛИКА

ова нова и најновија издања:

Са сликама (на насловном сликом):

Робинзон са лепим сликама — — — — 50
Добри другови са лепим сликама — — — 40

Дани одмора	20	Божић	30
Дечије радовање	30	Сењанин Иво	15
Мали декламатор	25	Милошева	20
Чесница	20	Басне Доситија	35
Дан и ноћ	25	Циганија	30
Радованов дар	25		
У Дембелији	20		
Мали Робинзон	20		
Дечија слава	30		
Само рани	30		
Све по избор нар. песмо	10		
Вук Караџић	15		
Свети Сава	10		
Одабране песме Бранкове	15		
Бој на Косову	20		
Мале гусле	10		
Милош Обилић I.	15		
Милош Обилић II.	15		
Милош Обилић III.	15		
Ђорђе Скендербег I.	15		
Ђорђе Скендербег II.	15		
Српски хајдуци	15		
Црногорци	15		
Сватовске песме	15		
Бановић Страхиња	15		
Срби окружише Лазара	20		
Цар Душан	15		
Сибињанин Јанко	15		
Старина Новак	15		
Високи Стеван	15		
Карађорђе	15		
Цар Лазар	15		
Светачке песме	15		
Смрт Смаил-аге	15		
Бојеви црногораца	20		
Краљевић Марко	60		
Честитке	50		
Велики Декламатор	60		

Без слике:

Ослобођење Србије	15		
Славне жене и девојке	20		
Јакшићи	15		
Женидба Црнојевића	15		
Омиљене нар. песме	20		
Светли дани српски	40		
Чича Томина колеба	40		
Честитке	50		
Две посестрице	20		
Моралне приповедчице	20		
Радња и злато	20		
Стеван Немања I.	10		
Српске нар. загонетке	10		
Огледало бл. сина	10		
Мала катавасија	20		
Бошњане песме	15		
Цареви и краљеви	15		
Одабране срп. нар. песме	20		
Устанак на Турке	15		
Ударац Омер паше на Црну Гору	50		
Љутица Богдан	15		
Васпитачица	50		
Слава Црногорска	15		
Црногорски јунаци	15		
Змај Огњен Вук	20		
Геновева	30		
Краљ Милутин	15		
Српски јунаци	15		
Српске јунакиње	15		
Уз прело и село	20		

Ко у групи од ових горе наведених књига купи:

добија на ф.	2 или 3	— —	20	процената
„ „ „	4	— — —	25	„
„ „ „	6	— — —	30	„
„ „ „	8	— — —	33½	„
„ „ „	10	— — —	40	„

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Нови Сад, јуни 1884.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи
„код Светог Саве“

Позив
у редовну главну скупштину „друштва за српско народно позориште“.

Чланови „друштва за српско народно позориште“ умољавају се, да изволе доћи у редовну годишњу главну скупштину, која ће се држати у **суботу 9. (21.) јуна о. г.** у 9 сахата пре подне у дворани „Матице српске“.

Уједно се јавља, да свака општина или правна дружина (корпорација) у смислу §. 4. устава друштвеног има права да бира на 100 фор. прилога или обвезе једнога, на 1000 фор. двојицу, а на више од 1000 фор. тројицу заступника за сваку главну скупштину.

Из седнице управнога „друштва за српско народно позориште“, у Новоме Саду 27. априла (9. маја) 1884.

Начеоник:
Др. Лаза Станојевић с. р.

Сава Петровић с. р.
секретар.

Ред пловидбе
путничких бродова,
од 20. марта (1. априла) до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ и даље ТИСОМ: средом и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН и БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сах. по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: сваки дан у 10¾ сахата пре подне.

Нови Сад, 18. (30.) марта 1884

Отправништво.

ЗУБНИ ЛЕКАР
КОЗЛИК В.

који је у Пешти 14 година практиковао приспео је у Н. Сад и настанио се у кући бр. 854. на пијаци. Ординира пре подне од 9—12 а после подне од 2—5 сати.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У овдашњој општини упражњена су два учитељска места. Са сваким од ових места посеоце скопчане су плате и остале пристојбине ове:

Плата у готовом новцу 500 ф. Стан у натури или накнада за њега 200 ф. Учитељу у име три хвата дрва 54 ф. У име три хвата сламе 30 ф. За писаће потребе 15 ф. За огрев школе 40 ф. За чишћење школе 30 ф. Кад дође ред на дотичног у име повторне школе 60 ф.

Осим обичних бићe изабраним и дужност у цркви појати. Рок је пријаве за шест недеља рачунајући од прве јаве објавне. Молбенице се шаљу школском одбору.

Из седнице школског одбора у Сентомашу 16. (28.) маја 1884.

Јован Настић, перовођа. — Ђорђе Р. Стефановић, председник шк. одбора 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на ова два места:

I-во. За управитеља овд. срп. нар. школа и перовођу општинског. Плата је: 600 ф. а. вр. Могу компетовати стручно образовани педагови и учитељи срп. нар. школа, и уопште они, који за то место квалификацију имају.

II-го. За учитељицу на овд. срп. нар. школама; са годишњом платом од 420 ф. а. вр. 25 ф. на шк. послугу; 5 ф. 25 н. за шк. реквизите; слободан стан или накнада станарине са 120 ф. годишње, и 12 куб. метара дрва у име огрева за школу и учитељицу — сл. црк. скупштина закључила је повишицу учит. плате са 40 ф. а. вр. и додатак од 60 ф. у име пофт. школе, те тако у изгледу је год. плата за ово место од 460 ф. односно 520 ф. а. вр.

Дужности учитељице су школском уредбом прописане. — Просилеље, које су из мађ. језика оспособљене, имају првенство.

Дужности управитеља перовође су нар. кр. рескриптом и уредбом за срп. народ. школе прописане.

Рок стечају је 6 недеља од првог овог огласа у „Застави“.

У В. Бечкереку 15. (27.) маја 1884.

Ђ. Димитријевић
председник срп. црк. општине. 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место црквењака у панчевачкој св. успенској цркви овим се расписује стечај.

Плата је црквењаку годишње 144 фор., слободан стан, 1 хват тврдих дрва, а уз то и приход приликом венчања, парастоса и т. д, Рок је стечају шест недеља од дана првог уврштења.

Молбенице имају се слати српској православној општини у Панчеву. — Првенство имају они који докажу, да су вични црквеном појању и црквеним обредима.

Из 4. одборске седнице срп. прав. црквене општине у Панчеву 19. априла 1884.

Душан Томић, перовођа. — Петар Николић, председник. 3—3

ЛИЦИТАЦИОНА ОБЈАВА.

Српска црквена општина новосадска издаваће 3. (15.) јуна 1884. у 3 сата после подне на салашу код ченејске цркве, од 1-ог октобра 1884. до 30. септембра 1887. год. под закуп следеће земље:

1.) 42 ланца по 2500 □ хв. ораће земље, на Мртвољошу.

2.) 100 ланаца по 2500 □ хв. ораће земље на Ченеју.

Сваки лицитант, мора пре почетка лицитације, два фор. по ланцу у име пишмарине у руке главног тутора положити.

У Новом Саду 19. (31.) маја 1884.

Ђорђе Кода, с. р.
главни тутор. 2—3

Продаја.

Пивара у Митровици на Сави, са наливом од 30 хектолитара, ватренком, а уједно удешена и као воденица, са целим оруђем за печиво пива, продаваће се дне 2. августа т. г. на јавној добровољној дражби.

Због свог врло згодног положаја близу агенције а у непосредној близини Саве, те јаке посете од стране публике, троши речена пивара сама у властитој ресторацији млого пива.

Ближа условија могу се довнати код подписаног

Георг Боиć
ц. к. капетан у миру као управитељ. 2—3

ОФЕРИРАМО
РАЗНЕ ДРВЕНАРИЈЕ.

100	комада	вила шлавонски . ф.	15—
100	„	вила црни пештански „	16.—
100	„	лопата житни . . „	20.—
100	„	лебњи лопата . . „	32.—
100	„	колица . . . . „	120.—

само за готов новац или per Nachnahme ал капаре молимо да се у напред пошље.

Нови Сад, јуна 1884.

1—3 Браћа М. Поповићи.

Издавање гостионе.

Гостионицу са билијаром и путничким собама у собственој кући, преко од општинске куће у Сентомашу на врло лепом месту дајем под рачун, са целим намештајем. Угоститељ треба да је Србин, или који добро српски говори.

1—3 МИЛОШ РУНИЋ.

ЗА ПРОЛЕТЊУ И ЛЕТЊУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушких и женских хаљина**, као и сваковрстни огртача и мантила, жакета, мантила против кише, налази се са најјефтинијом ценом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 20—

Продаја куће.

Продајем моју кућу у главној улици између кафане и апотеке у Руми са спадајућом ⅛ урбарске сесије из слободне руке.

У Руми 22. маја 1884.

3—3 Никола Попадић.

5000 ОСТАТАКА ОД ЧОЈЕ

(8—4 мет.) у свима бојама за подпуно одело за господу шаље у наточ: 1 остатак по ф. 5.— 10—52

L. Storch in Brünn (Mähren.)

Остатци који нису по вољи примају се радо натраг.

ПРЕСТАЈЕ ЗУБОБОЉА!
кад се употреби

зубни еликсир

Dom Maguelonne-a, приора RR. PP. бенедиктске опатије у Soulac-у (Gironde). Награђен с две медаље, с највишом наградом Bruxelles 1880. Изнашао га 1873 приор Pierre Boussard. У флаконима по: 1, 2 и 4 фор. у пошку 75 нов. и 1 фор. Паста 1 фор.

Основано је 1807.

Мириси. Велики асортисман најпознатијих енглеских и француских мириса.

Poudre fleur de riz de Lahore најбољи пудер са најфинијим мирисом. Главна агентура: Seguin 2. Huguerie-Gasse, Bordeax, а тако исто и у свима већим парфимеријама.

Депо у Н. Саду код гг. браће М. Поповића 34. главна улица, „код црвене руже“. 6—52

САМО ПРАВА
Др. ПОПОВА
АНАТЕРИН-ВОДА ЗА УСТА

сигурно је средство против непријатног задаха из уста и против крвавих десни.

Употребом анатерин-воде за уста изгубих ја непријатни задах из уста и моје се десни, које беху крваве и испуцане скупише, и тако сада не осећам у зубима бола — више не могу ништа учинити, до ли најбоље је препоручити.

Ана баронница од Карнер,
Беч. рентирова удова.

Може се добити у Н. Саду: у апотеци Грозингеровој и Г. Плавшића и код Љ. Стефановића. У Паланци: код К. Харликовића апот. У Футоку: у апот. С. Цвика. У Петровцу: у апот. Х. Ференца. У Темерину: у апот. М. Мајера. У Сомбору: код Г. Фалдиона апот. Ј. Михелса. У Кули: у апот. Хајица. У Петроварадину: у апот. наследника Деодатових. У Карловци: у апот. удове Штрасер. У Руми: у апот. И. Хандела и А. Козјака. У Илоку: у апот. Ф. Ласлоа. У Панчеву: у апот. Ф. Бауера и удове Граф, код Т. Арсенијевића. У Митровици: у апот. Петровића, Жајсбергера. У Пригу: у апот. Д. Веселија, У Земуну: у апот. Ф. Бенкеа и код К. Трешчика. У Пазуви: у апот. Пинтера. 3—3

ЈОВАН ШОМАН

СА СТОВАРИШТЕМ
ГРОБНИХ СПОМЕНИКА КАМЕНИХ
и
КАМЕНОРЕЗАРСКОМ РАДИОНИЦОМ
У НОВОМ САДУ
НА КРАЈУ ДУНАВСКЕ УЛИЦЕ
код променаде,
препоручује ово своје, обилато прибрано стовариште овде, исто тако и свој

ФИЛИЈАЛ У ЗЕМУНУ,

и могу се добити и овде и тамо ГРОБНИ СПОМЕНИЦИ од камена мрамора, гранита, сијенита и пешчанника, најукусније израђени а по најјефтинијој цени; јемчи за праву повлату и тачно и правилно изреване натписе на истима по наруџбини, ма у ком језику и ма којим словима.

Има и продаје на свом великом стоваришту хидраулског креча и каје (цемента) из прве и приповнате фабрике, а по истој цени као и у фабрици.

Израђује од каје плоче за патос од сваке боје и у свакојаком облику, које су данас најзгодније за цркве, куће и ходнике и најтрајније са своје праве и ваљане израде. 9—12

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.